

schen für die Katalanen ist, daß ein vorwiegend orales (und dazu visuelles) Medium wie das Fernsehen sofort auf katalanisch akzeptiert wurde; ähnliches gilt für die zahlreichen katalanischen Radiosender. Ebenso typisch ist aber die deutliche Schwierigkeit für die Masse der Katalanen ein schriftliches Medium wie die Zeitung auf katalanisch anzunehmen, da ihnen das Schriftbild des Katalanischen nach fast 40 Jahren Francorepression wenig vertraut ist. Die von Lüdtke erwähnte Tageszeitung *Avui* hat heute eine verkaufte Auflage von 43.000, der *Punt Diari* aus Girona – seit 1987 mit Wochenausgabe für Catalunya-Nord – wird in 10.000 Exemplaren verkauft, eine weitere Tageszeitung, *Regió 7* aus Manresa in 6.000 Exemplaren und die seit März 1987 ganz auf katalanisch erscheinende älteste Zeitung der iberischen Halbinsel *Diari de Barcelona* (seit 1792) hat eine Auflage von 10.000. Daneben gibt es zwar eine Reihe von fast täglich erscheinenden Zeitungen in den *comarques* und viele zweisprachig spanisch-katalanische Zeitungen, aber verglichen mit den 175.000 Exemplaren von *La Vanguardia* (die nur ein- bis zweimal in der Woche einen katalanischsprachigen Kulturteil bringt) und *El País*, dessen Barcelona-Ausgabe (ebenfalls mit periodischem katalanischen Kulturteil) auf 45.000 Exemplare kommt und *El Periódico* (150.000 Exemplare) tun sich doch immer noch, so scheint es, viele Katalanen mit einer spanischen Zeitung leichter als mit einer katalanischen. Zugleich ist jedoch bei diesen Zahlen zu bedenken, daß die spanischsprachigen Zeitungen auch staatsweit verkauft werden und die katalanischen dagegen nur in den *Països Catalans* / Katalonien.

Abgesehen von kleineren Mängeln,⁶ stellt Lüdtkes Buch eine erfreuliche Bereicherung der deutschsprachigen Literatur über das Katalanische dar. Es bleibt jedoch zu fragen, warum der Hueber Verlag den Kauf des Buches unnötig erschweren mußte. Mit einem Preis von 36,- DM für 148 Seiten dürfte es interessierte Studenten kaum zum Kauf anregen und vielleicht auch manchen Hispanisten oder Galloromanisten nicht genügend dazu motivieren.

Michael Scotti-Rosin
(Mainz)

⁶ Auf die notwendigerweise anzumerkenden kleineren Mängel wurde bereits in anderen Rezensionen des Buches hingewiesen, so daß sich hier eine Wiederholung erübrigt (vgl. z.B. die Rezensionen von Rudolf Kerscher (in *Hispanorama* 40 – Juni 1985 – S. 172), Axel Schönberger (in *Vox Latina* 21 – 1985 –, Fasc. 80, S. 306-307.) oder Artur Quintana (in *Romanische Forschungen* 98 – 1986 –, S. 185-187)).

Karl-Heinz Röntgen:

Einführung in die katalanische Sprache,
Bonn: Romanistischer Verlag Jacob Hillen, 1987
(Bibliothek romanischer Sprachlehrwerke; 1), 110 pp.¹

Aquest llibre és una introducció a l'estudi de la llengua catalana. Es tracta d'una gramàtica, ben senzilla i eficaç, del català. I, a la vegada, constitueix un intent d'aproximació a alguns aspectes relacionats amb la cultura catalana, en una síntesi potser excessivament esquemàtica; però a partir de les diverses lectures que acompanyen cada lliçó, l'obra enrodona la visió que ens dona d'aquesta cultura.

S'inicia amb un pròleg que indica quins són els dominis lingüístics del català. L'afirmació que l'autor hi fa sobre l'ús de la paraula «Catalunya» és errònia;² «Catalunya» pot ser sinònim de l'expressió «Països Catalans». A continuació trobam una sèrie d'explicacions sobre l'origen de la llengua catalana i la seva existència al llarg dels segles, des de la romanització de la Península Ibèrica, el 218 A. C., fins a la represa plena del català, després de la mort del dictador Franco, l'any 1975. El text, relativament breu, se centra en un espai temporal molt extens i això fa que si bé no hi ha un aprofundiment en cada un dels punts tractats, trobam, en canvi, una visió general de tots aquells esdeveniments claus – històrics, polítics i literaris – que d'una manera

¹ Nota dels editors de la revista: Respectem (per no dir «respectam») les formes verbals del «estandard» mallorquí del català, així com també més i més publicacions serioses concedeixen l'ús escrit d'un «estandard» valencià del català als sudcatalans/valencians. Creiem que, acceptant aquestes (poquíssimes) variants morfològiques, els illencs i els valencians poden considerar encara més seu el català comú de tots.

² Diu que el nom «Katalonien» es refereix només a la «Catalunya estricta» de les «cuatro provincias» imposades per l'Estat Espanyol. Desconeix que aquest territori ja és més petit que l'antic Principat de Catalunya: «Die Bezeichnung "Katalonien" gilt also nicht für das ganze, weitaus größere Sprachgebiet des Katalanischen (...)». (p. 7). Això no tan sols és fals quant a l'ús del català antic (veg. p. e. la *Crònica* de Ramon Muntaner) o quant a la possibilitat semàntica que la paraula *Catalunya* té en el català modern (veg. p. e. Josep Guia: *Es molt senzill: Digueu-li Catalunya; centre i perifèria en la nació catalana*, Barcelona: El Llamp, ³1986), sinó també quant al contingut semàntic de la paraula *Katalonien* en alemany, que pot perfectament designar tot el territori lingüístic del català (menys l'Alguer).

o altra condicions l'existència de la llengua catalana, i caracteritzen el present. Es refereix també als principals autors i a les seves obres més característiques encara que, potser a causa de la brevetat del capítol, es tracta d'una enumeració excessivament esquemàtica i en la qual s'ometen figures claus. No obstant això, queden reflectits els trets més significatius de la història, i, sobretot, la capacitat de pervivència de la llengua catalana a pesar dels constants entrebancs amb que ha hagut de topar-se. L'obra conté un esquema del domini lingüístic català que centra el lector en les diverses zones on es parla el català. Un error «centralista» es troba a la pàgina 11: «Der kat. Name vieler Städte und Landschaften weicht von dem (offiziellen) span., franz. bzw. ital. Namen ab.» En les tres Autonomies Catalanes de la Península són, però, des de l'any 1983, d'única oficialitat els noms autòctons catalans i no les formes estrangeres; per conseqüència s'ha de dir també a Alemanya, «Girona», «La Seu d'Urgell», «Empúries» etc., i no «Gerona», «La Seo de Urgel» o «Ampurias» com en la tradició centralista. Una breu introducció a la fonètica catalana i a les regles d'entonació i accentuació són els últims punts que configuren el bloc preliminar a les lliçons de gramàtica.

El llibre es divideix en vuit temes diferents. Cada un dels temes comença amb un text de lectura; són textos de procedència diversa, reculls de diari o fragments de diversos autors; «Catalunya: la terra» de Joan Perucho, «La història dels Jocs Olímpics 1992 a Barcelona» del diari *Avui*, «El Noucentisme» de Gabriel Janer Manila, «Un viatge» de Joan Perucho, «Antics brigadistes reben homenatge a Catalunya» del diari *Avui*, «Per una àmplia gamma de llengües» de Pere Verdager, «Plany» popular, «Ara és demà» de Miquel Martí Pol, «Espòs meu, tu que m'estimes...» de Tomàs Aguiló que és una mostra – ens indica el text – del dialecte mallorquí. Aquests textos són un complement a l'estudi de la gramàtica; un complement que situa i matisa el coneixement de la realitat – política, històrica i literària – que coexisteix directament i intensa amb la llengua.

Cada lliçó conté, a més de les lectures, explicacions gramaticals en llengua alemanya – reforçades per una sèrie d'exemples en català i exercicis sobre cadascun dels punts per tal de completar-ne la comprensió i l'estudi. Constitueix una revisió correcta, encara que de cap manera exhaustiva, de la llengua catalana; una primera aproximació a l'estudi del català per a tots aquells alemanys que ignoren la seva estructura i el seu ús. En aquest esbós general hi trobam l'explicació d'algunes varietats del català – mallorquí, valencià – i els trets essencials que les defineixen. Per últim, després dels vuit temes, hi ha una petita bibliografia i una llista de vocabulari bàsic, una mostra del

lèxic que ha aparegut a les lliçons precedents. Com a conclusió, i a pesar del seu esquematisme, pens que la *Einführung in die katalanische Sprache* de Karl-Heinz Röntgen ofereix una visió àmplia i correcta de la llengua catalana, i un lleuger esbós del món que l'envolta.

Maria de la Pau Janer Mulet
(La Ciutat de Mallorca)

Tilbert Dídac Stegmann (Hrsg.):

Ein Spiel von Spiegeln:

Katalanische Lyrik des 20. Jahrhunderts,

mit 7 Farbzeichnungen und 3 Collagen von Antoni Tàpies,
katalanisch und deutsch,

Leipzig: Philipp Reclam jun., 1987;

München: C. H. Beck, 1987;

Frankfurt, Olten, Wien: Büchergilde Gutenberg, 225 S.

Ein Spiel von Spiegeln – ein schönes Buch! «Schön» ist hier mit seinem ganzen Gewicht verwendet, nicht als abgenütztes Allerweltswort, und es handelt sich auch um ein echtes «Buch», das alle Bücherliebhaber in Entzücken versetzen wird. Der traditionsreiche Verlag Philipp Reclam jun. in Leipzig hat ein verlegerisches Glanzstück geliefert, das sich bescheiden gibt, sich aber sowohl im Inhalt als auch in der Ausstattung als gediegenes Schmuckstück erweist.

Die von Tilbert Stegmann herausgegebene zweisprachige (Katalanisch und Deutsch) Anthologie katalanischer Lyrik krönt eine fast hundertjährige Tradition von Anthologien katalanischer Lyrik durch deutsche Herausgeber: 1890 veröffentlichte Johannes Fastenrath seine Sammlung *Catalanische Troubadoure der Gegenwart*.¹ 1923 folgte dann Rudolf Grossmanns Anthologie *Katalanische Lyrik der Gegenwart: Eine deutsche Auslese*.² 1970 gaben der Regensburger Romanist Johannes Höhle und der leider viel zu früh verstorbene Katalanisch-Lektor Antoni Pous eine neue Sammlung mit dem Titel *Katalanische Lyrik im 20. Jahrhundert: Eine Anthologie*³ heraus. Tilbert Stegmann selbst

¹ Leipzig: Reissner, 1890.

² Hamburg: Fausto, 1923.

³ Mainz: v. Hase & Koehler, 1970.